

HRVATSKA NARODNA BANKA

Gospodarski rast u Europskoj uniji i Hrvatskoj

Boris Vujčić, guverner

Konferencija u organizaciji Ureda za informiranje Europskog parlamenta u Republici Hrvatskoj i Hrvatske narodne banke

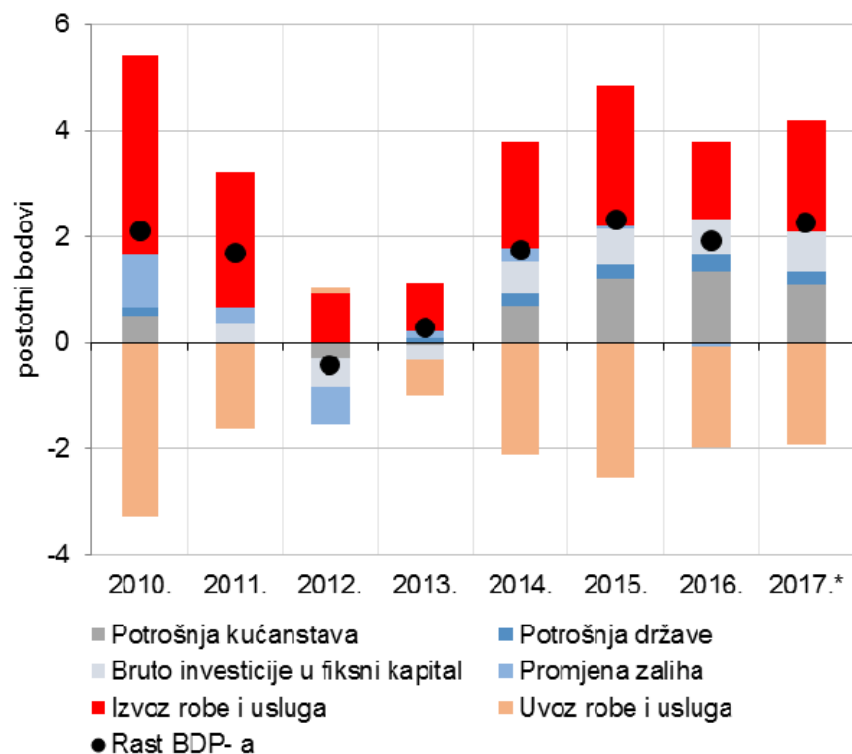
Zagreb, 4. prosinca 2017.

Sadržaj

- Gospodarski rast u Europskoj uniji
- Prelijevanje povoljnih vanjskih učinaka na Hrvatsku
- Domaći fundamenti koju utječu na dinamiku i strukturu rasta
 - Jačanje konkurentnosti i smanjenje makroekonomskih neravnoteža
 - Strukturne reforme kao glavni izazov na putu oživljavanja realne konvergencije

EU – stabilan i široko rasprostranjen rast

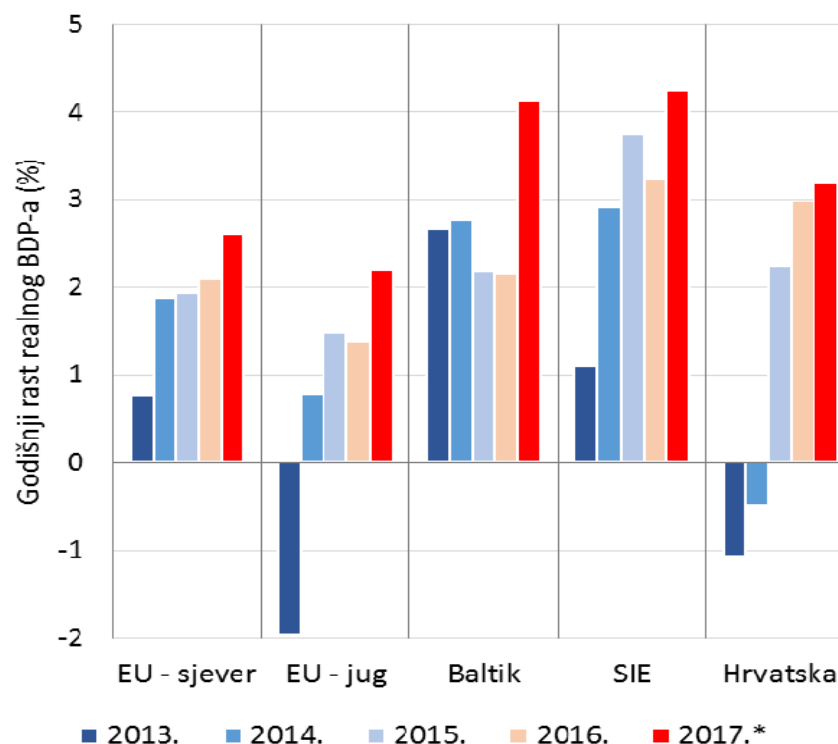
Gospodarski rast u EU traje već petu godinu, uz pozitivan doprinos svih komponenti...

*Projekcija za 2017. preuzeta je iz jesenjih projekcija EK-a

Izvor: AMECO

... i rasprostranjenost po svim zemljama članicama

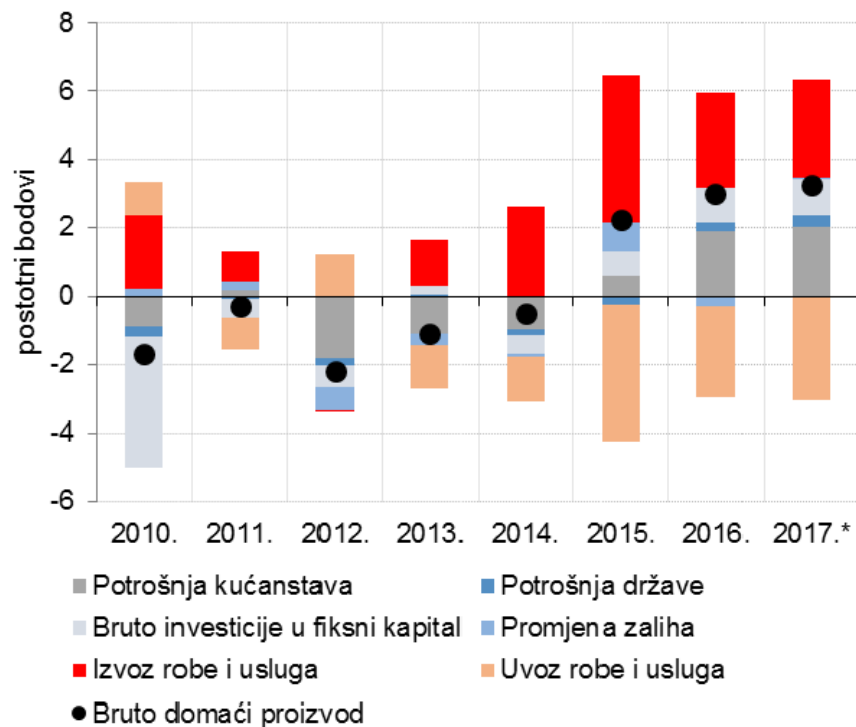
*Projekcija za 2017. preuzeta je iz jesenjih projekcija EK-a

Napomena: EU – sjever (BE, DE, DK, FR, LU, NL, FI, SE);
EU – jug (ES, IT, EL, PT); Baltik (LT, LV, EE); SIE (BG, CZ, RO, PL, HU, SK, SI).

Izvor: AMECO

Učinci na Hrvatsku - trgovinski kanal

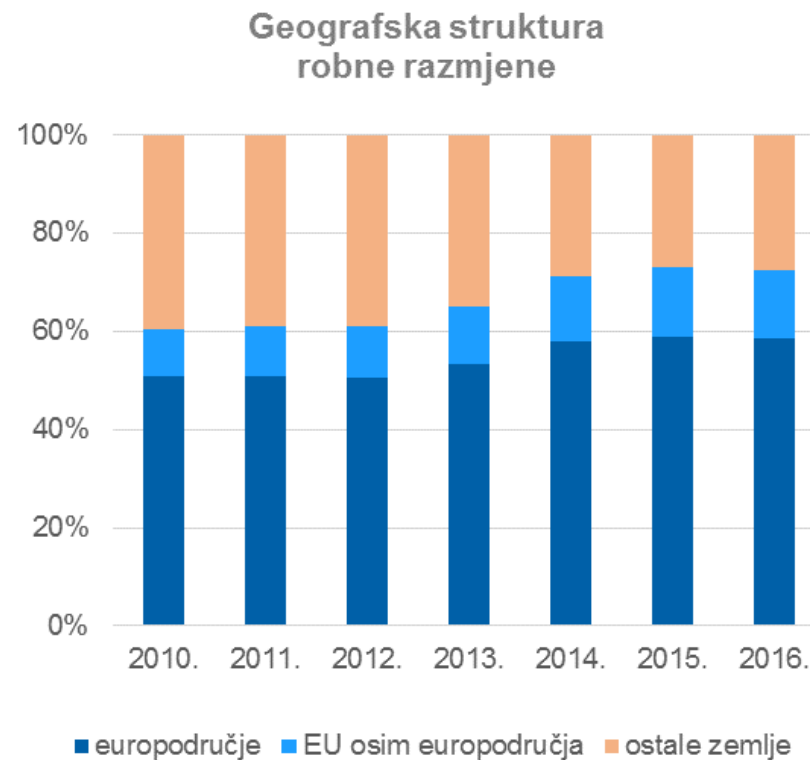
Izvoz glavni pokretač oporavka u Hrvatskoj ...

*Projekcija za 2017. preuzeta je iz službene projekcije HNB-a iz listopada 2017.

Izvori: DZS, HNB

... uvelike zahvaljujući snažnoj trgovinskoj povezanosti s EU

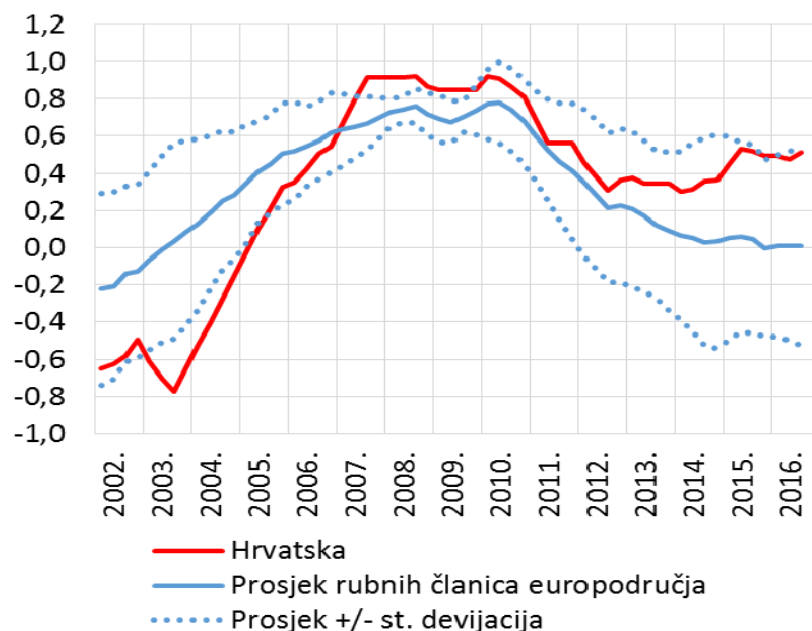

Izvori: Eurostat, izračun HNB.

Trgovinska povezanost pridonosi usklađenosti poslovnih ciklusa Hrvatske i europodručja

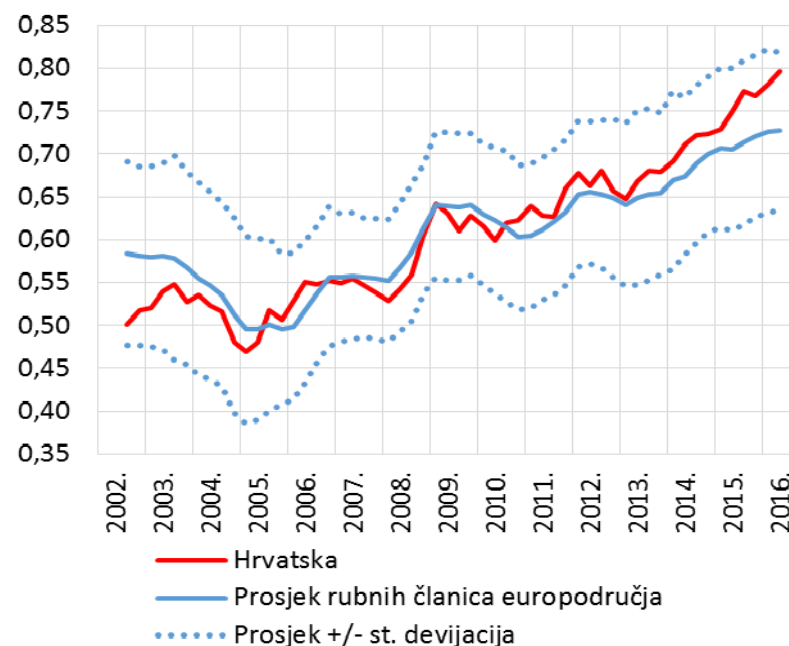
Visok i rastući stupanj usklađenosti ciklusa Hrvatske s europodručjem

Fazna sinkroniziranost ciklusa Hrvatske s ciklusima država jezgre europodručja

Hrvatska i zemlje europodručja izložene su sličnim šokovima, a reakcije njihovih gospodarstava približno su simetrične

Doprinosi simetričnih šokova BDP-u

Napomena: Doprinosi simetričnih šokova izračunati su kao postotni udio simetričnih šokova u povijesnoj dekompoziciji tromjesečne stope rasta domaćeg BDP-a. Prikazani su četverogodišnji pomični prosjeci.

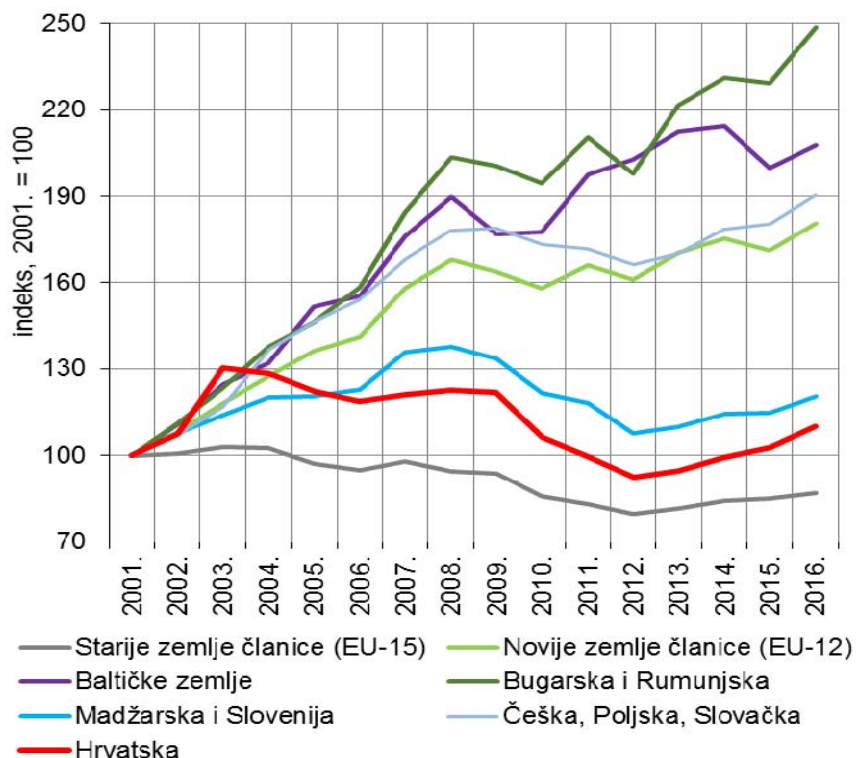
Izvor: Kotarac, Kunovac, Ravnik (2017.)

Oporavak se ne temelji isključivo na vanjskim čimbenicima

- **Gospodarski rast zasnovan na zdravijim fundamentima nego prije krize**
 - Cjenovna i necjenovna poboljšanja u konkurentnosti
 - Izvoz roba se diverzificira, sve više poduzeća postaju izvoznici
 - Stabilan višak na tekućem računu
 - Intenzivira se apsorpcija fondova EU-a
 - **Smanjivanje makroekonomskih neravnoteža**
 - Kreditiranje se oporavlja, ali sporo
 - Rast se ovoga puta ne temelji na prekomjernom zaduživanju

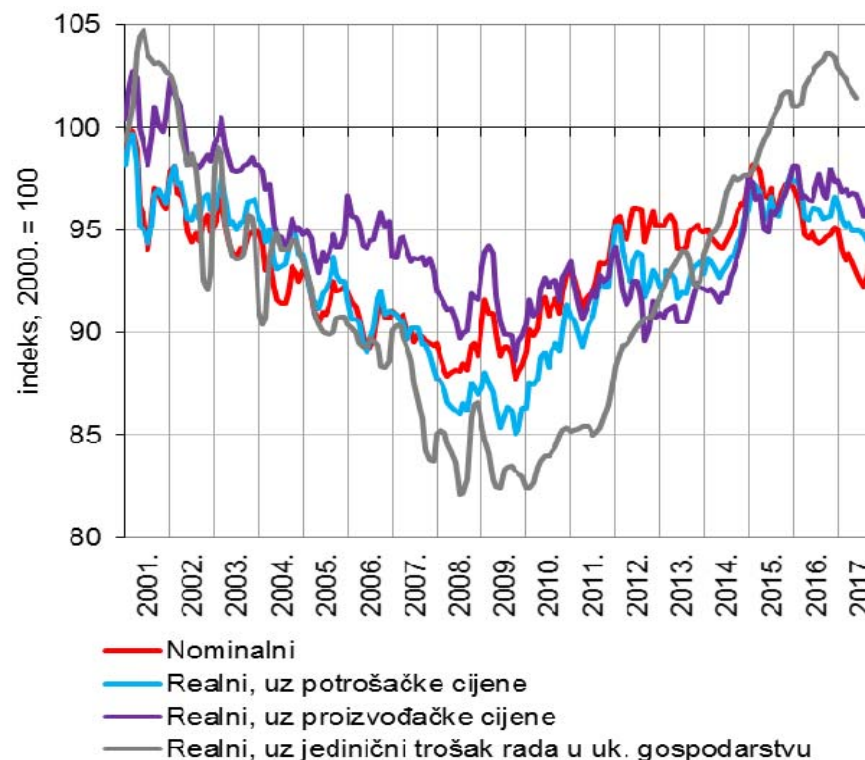
Rast tržišnog udjela Hrvatske nakon ulaska u EU dijelom i zbog poboljšanja cjenovne konkurentnosti

Globalni tržišni udio izvoza robe i usluga

Izvor: Eurostat

Nominalni i realni efektivni tečajevi kune

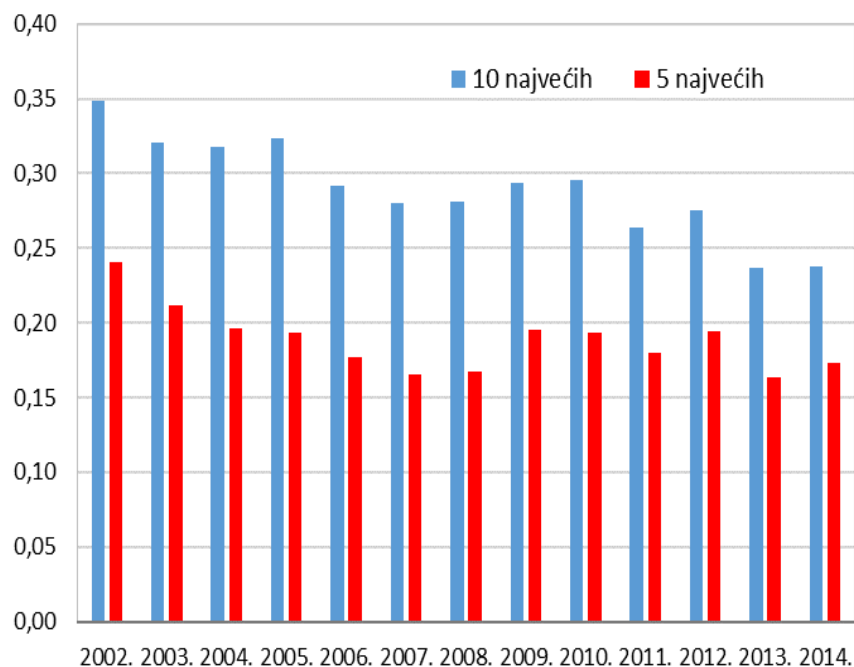

Napomena: Realni efektivni tečaj kune uz proizvođačke cijene uključuje hrvatski indeks proizvođačkih cijena industrije na ukupnom tržištu. Jedinični trošak rada izračunat je kao omjer isplaćenih naknada po zaposleniku i produktivnosti rada (izražena kao BDP po zaposlenom), dok su realni efektivni tečajevi kune uz jedinične troškove rada dobiveni interpolacijom tromjesečnih vrijednosti. Pad indeksa označuje efektivnu aprecijaciju kune.

Izvor: HNB

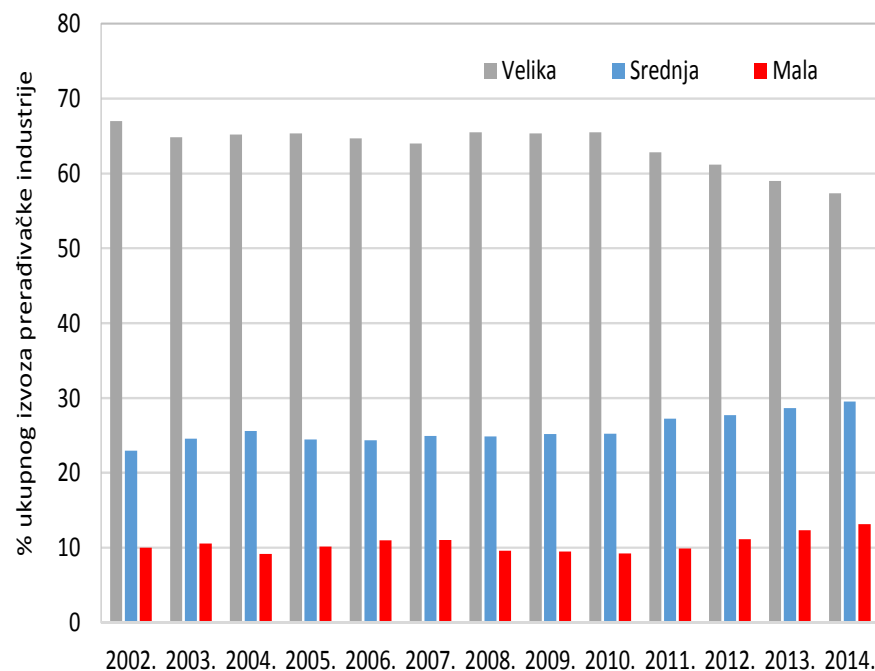
Udio najvećih izvoznika u izvozu preradivačkog sektora se smanjuje, a raste udio srednjih i malih poduzeća

Udio najvećih izvoznika u izvozu preradivačkog sektora

Izvor: Valdec i Zrnc (u pripremi)

Udio malih, srednjih i velikih poduzeća u izvozu preradivačkog sektora

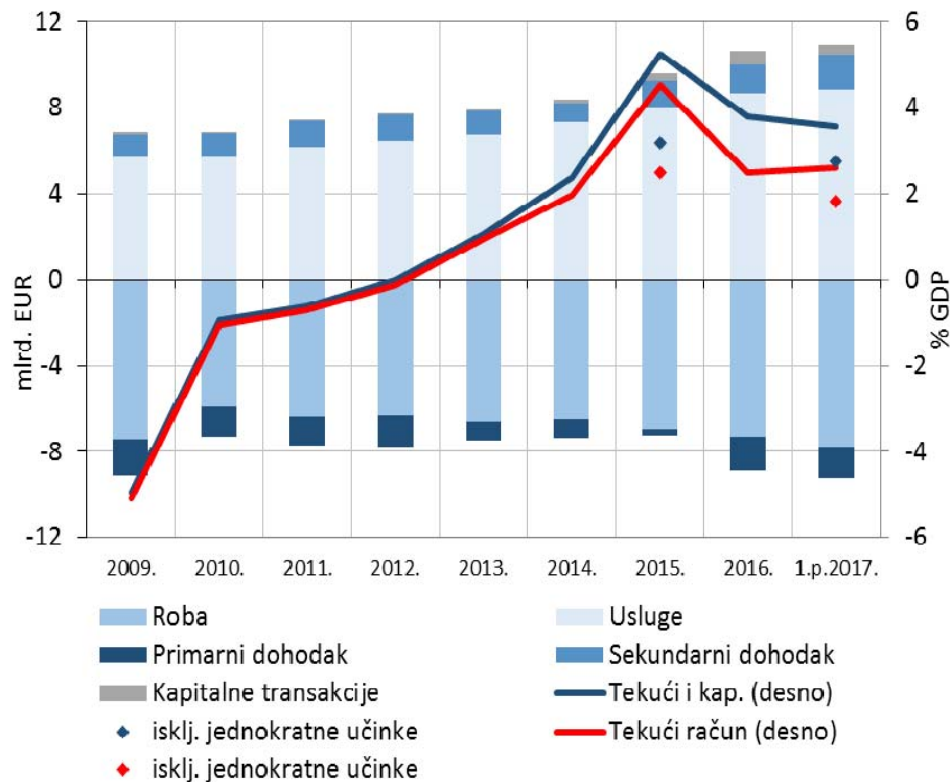

Napomena: Mala poduzeća imaju manje od 50 zaposlenih, srednja od 50 do 250, a velika više od 250.

Izvor: Valdec i Zrnc (u pripremi)

Velik i stabilan višak na tekućem računu

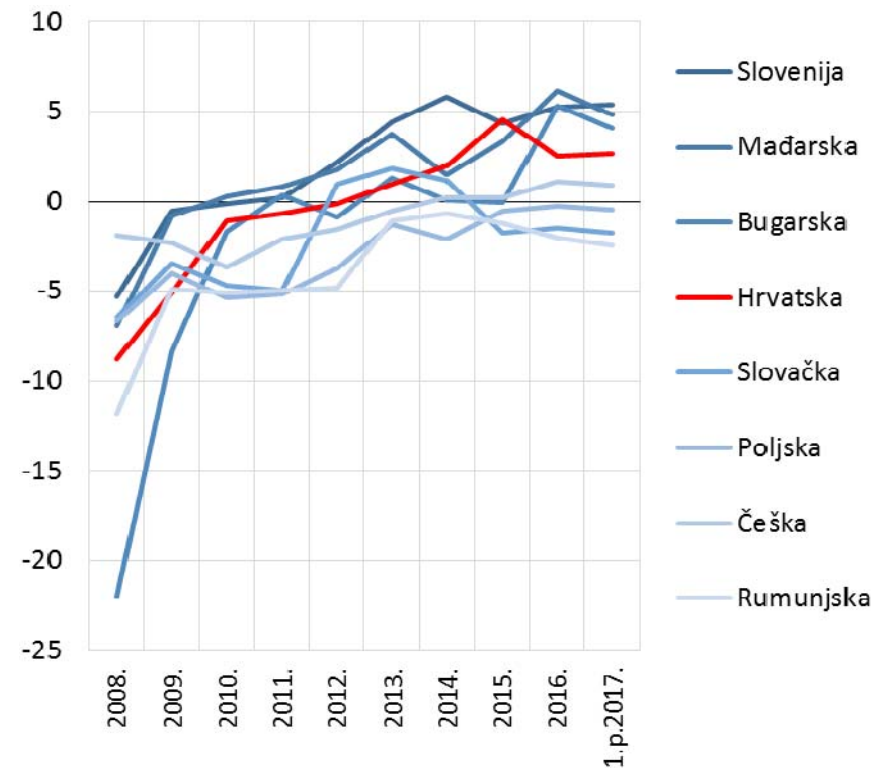
Tekući i kapitalni račun - Hrvatska

Napomena: Jednokratni učinci uključuju konverziju kredita vezanih uz CHF u 2015. te rezervacije banaka za kredite odobrene koncernu Agrokor u 2017.

Izvor: HNB

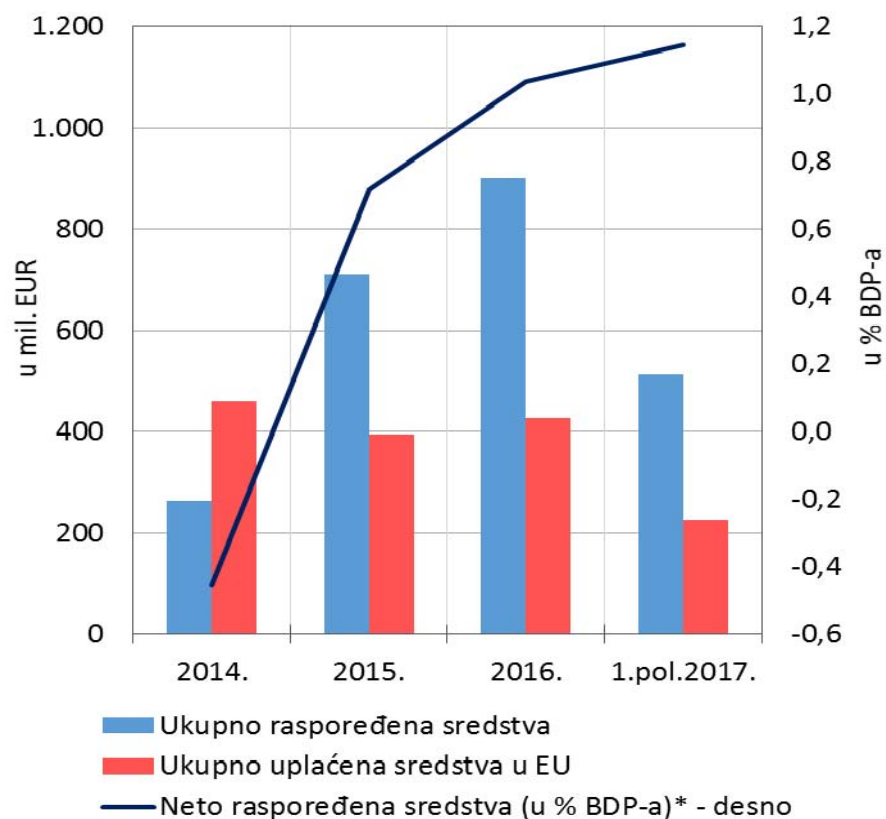
Tekući račun, u % BDP-a

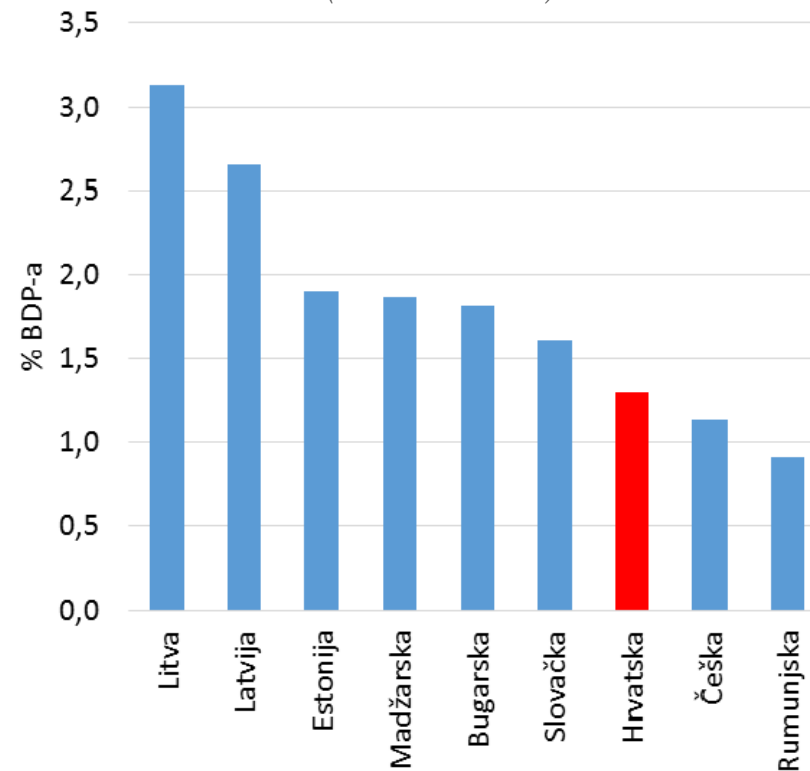
Izvor: Eurostat

Apsorpcija EU fondova se intenzivira, premda može i bolje

Neto korištenje sredstava iz EU proračuna

Prosječno povlačenje fondova EU-a tijekom prve tri godine članstva u EU (u % BDP-a)

* Podatak za 2017. se odnosi na prosjek četiri zadnja tromjesečja.
Izvori: HNB, MF

Izvor: EK

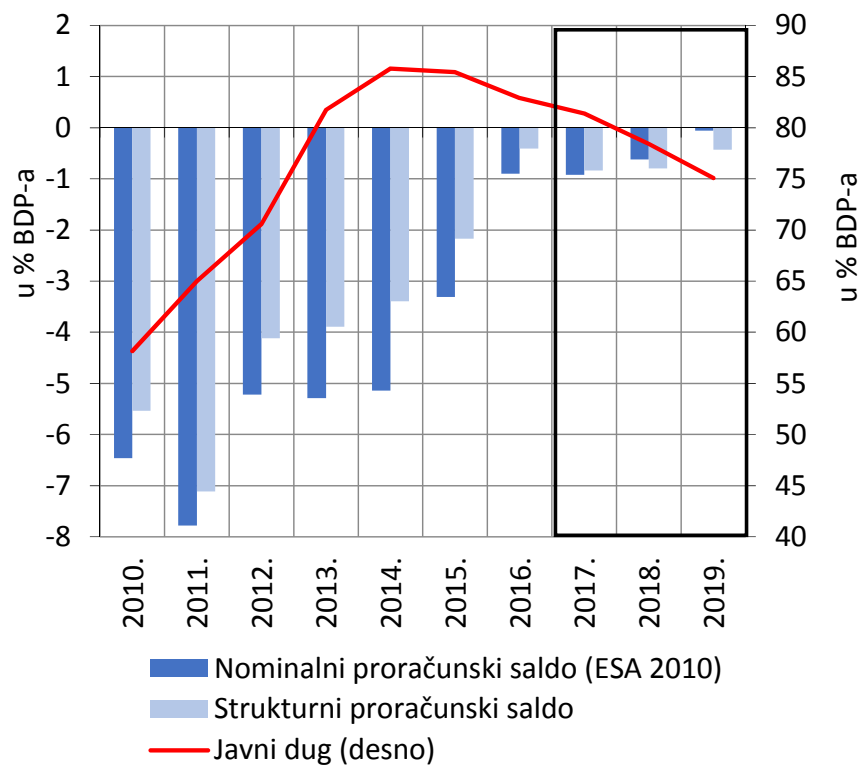
Makroekonomske neravnoteže se smanjuju, ali su i dalje prisutne

	Prag	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Broj prekoračenih pokazatelja (od ukupno 14)		7	7	6	3	3
Neto stanje međunarodnih ulaganja (u % BDP-a)	> -35%	-90,8	-88,9	-86,8	-77,3	-70,8
Promjena udjela na izvoznom tržištu (% svj. izvoza) u 5 godina	> -6%	-23,7	-23,0	-18,5	-3,4	10,3
Dug opće države (u % BDP-a)	< 60%	70,6	81,7	85,8	85,4	82,9
Stopa nezaposlenosti (3-godišnji prosjek)	< 10%	13,8	15,6	16,8	16,9	15,5
Stopa aktivnosti stanovništva 15-64 (%-tna promjena u 3 godine)	> -0,2%	-1,7	-1,4	2,0	3,0	1,9
Stopa dugotrajne nezaposlenosti stanovništva 15-74 (%-tna promjena u 3 godine)	< 0,5%	5,1	4,4	1,7	0,0	-4,4
Stopa nezaposlenosti mladih 15-24 (%-tna promjena u 3 godine)	< 2%	16,8	17,6	8,3	0,1	-18,4

Napomena: Podatak za dug opće države za 2015 i 2016.. ažuriran s podacima MF-a.
Izvor: Eurostat.

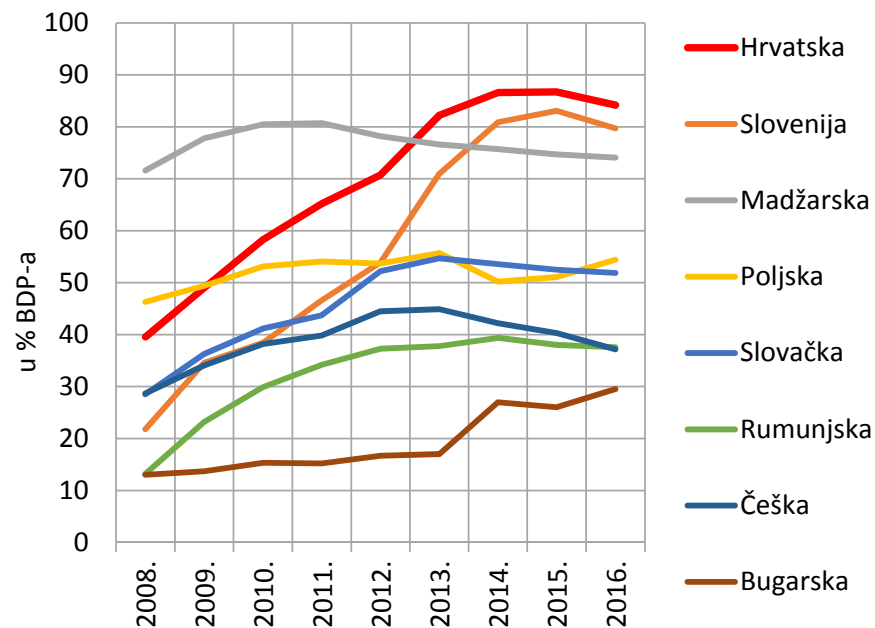
Fiskalna konsolidacija dovodi do pada javnog duga

Cikličko i strukturno smanjenje manjka

Izvori: MF, Eurostat, HNB

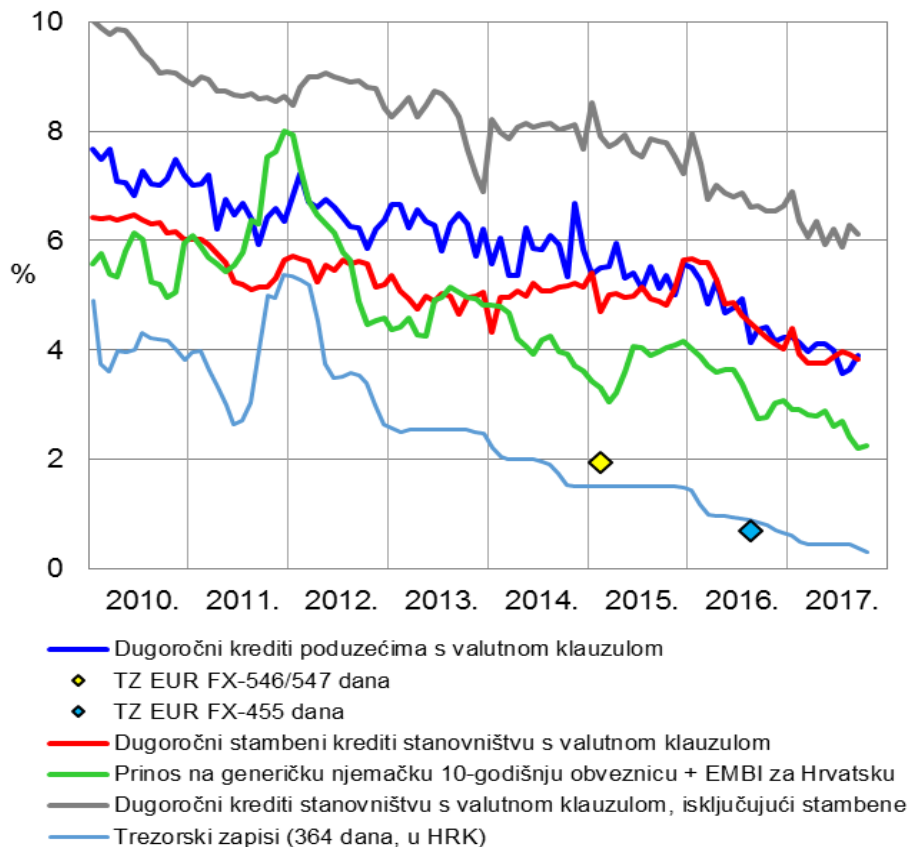
Javni dug je na silaznoj putanji, ali je najviši među usporedivim zemljama

Izvori: Eurostat, HNB

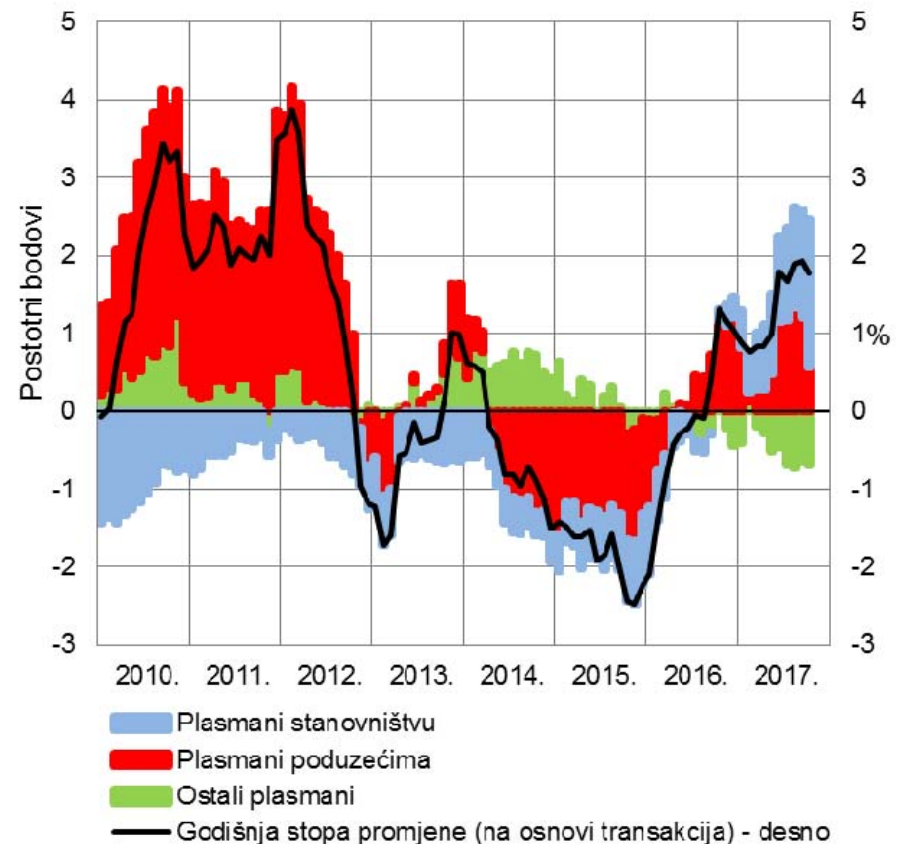
Povoljniji uvjeti financiranja podupiru oporavak kreditne aktivnosti, iako je on i dalje umjeren

Pad troškova financiranja...

Izvori: HNB; MF

... pogodovao je rastu plasmana banaka stanovništvu i poduzećima

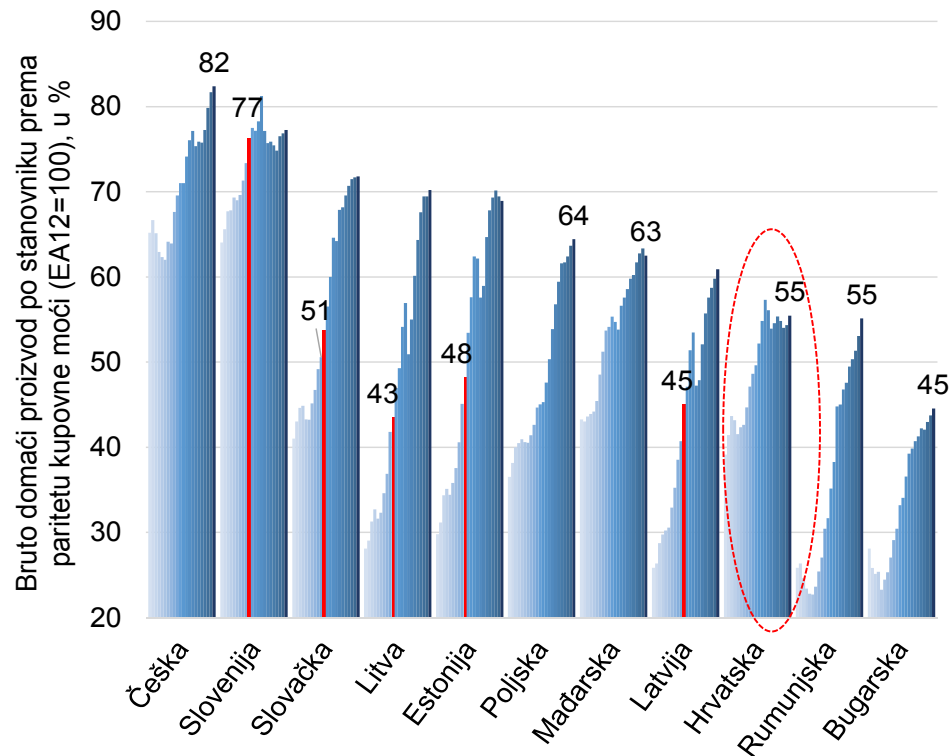
Izvor: HNB

Glavni izazov hrvatskog gospodarstva – strukturne reforme

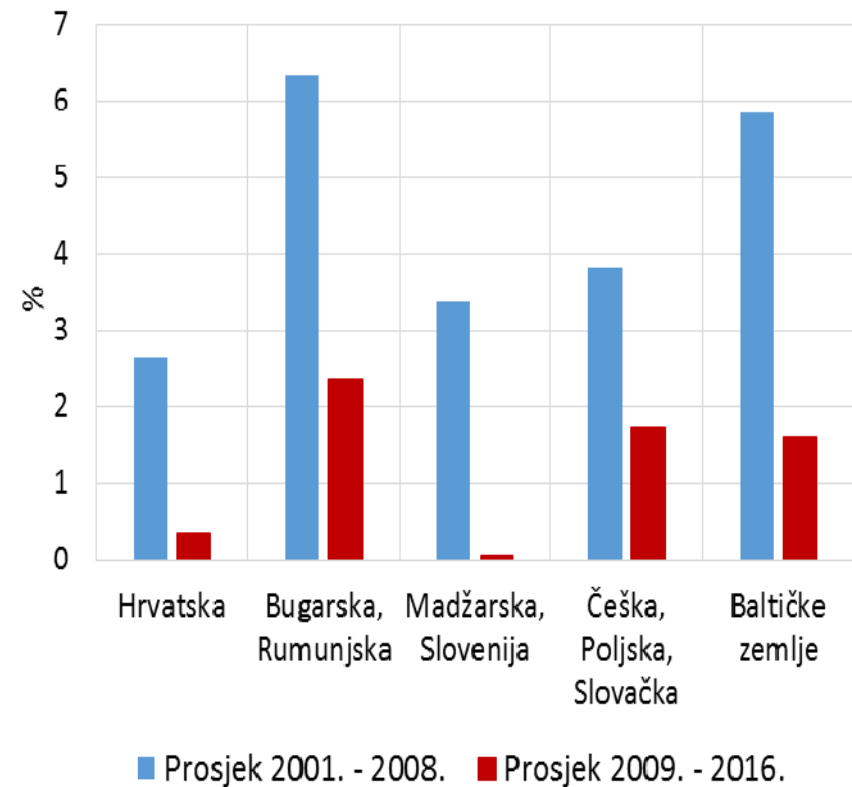
- Povoljni ciklički uvjeti zamagljuju i nadalje prisutne strukturne probleme hrvatskog gospodarstva:
 - Slab rast proizvodnosti rada
 - Prekomjerno regulatorno opterećenje
 - Općenito nepovoljno poslovno okruženje i institucionalni okvir
- Strukturne reforme nužne za oživljavanje realne konvergencije

Usporena realna konvergencija i niska proizvodnost rada

*Dosegnuta razina BDP-a po stanovniku
usporediva s drugim zemljama u trenutku
pristupanja tečajnom mehanizmu*

*Prosječan rast proizvodnosti rada prije i
nakon početka globalne krize u
zemljama SIE-a*

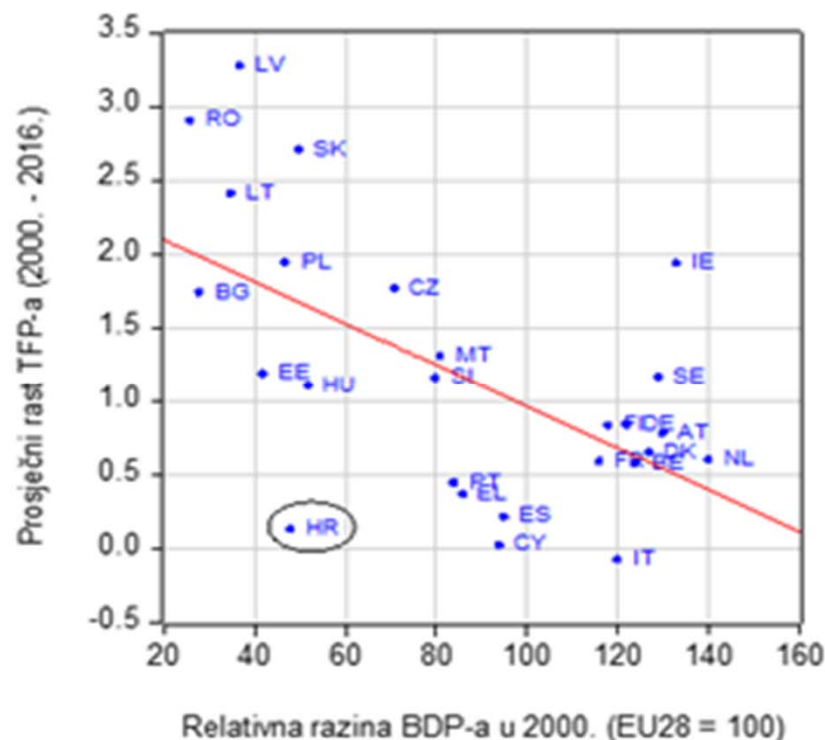

Napomena: Podaci za Hrvatsku za razdoblje od 1995. do 2000. predstavljaju procjenu HNB-a. Crvenom bojom označena je godina u kojoj je država članica pristupila tečajnom mehanizmu.
Izvori: Eurostat, izračun HNB-a.

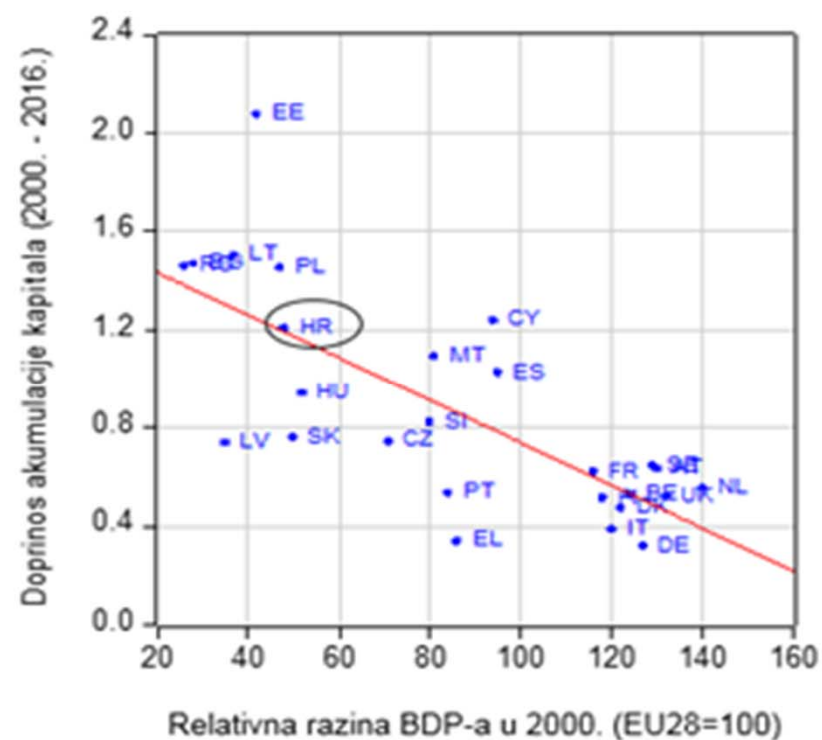
Izvor: Eurostat

Investicije (kapital) nisu problem, problem je ljudski faktor

*Prosječna stopa rasta ukupne
proizvodnosti faktora (TFP)*

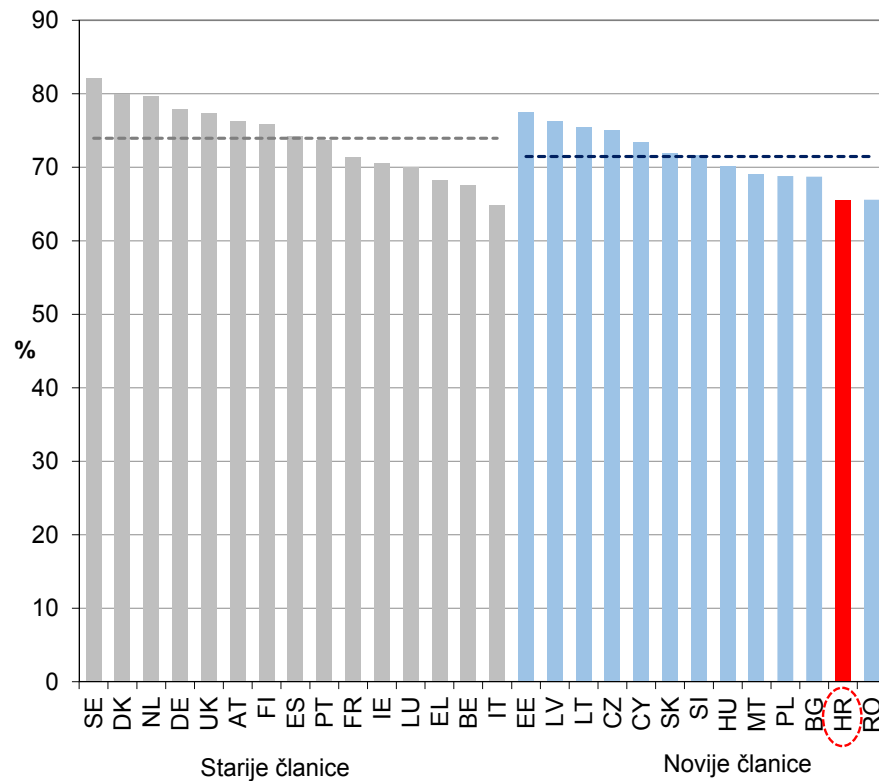
*Doprinos akumulacije kapitala
potencijalnom BDP-u*

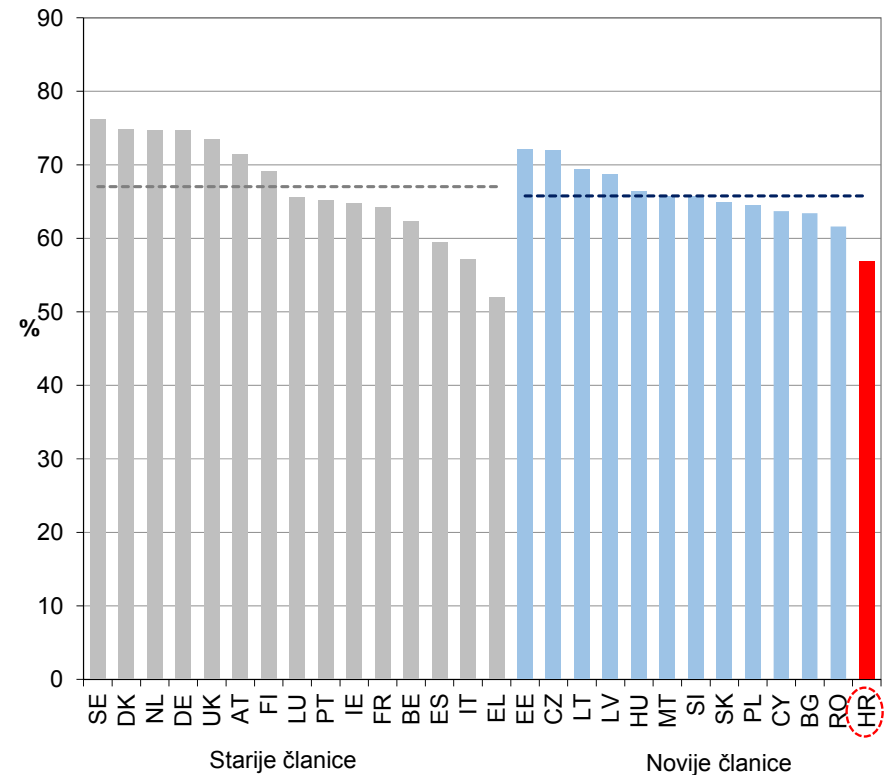
Izvori: Eurostat; izračun HNB-a

Neiskorišteni radni potencijal

Stopa participacije radne snage, 2016.

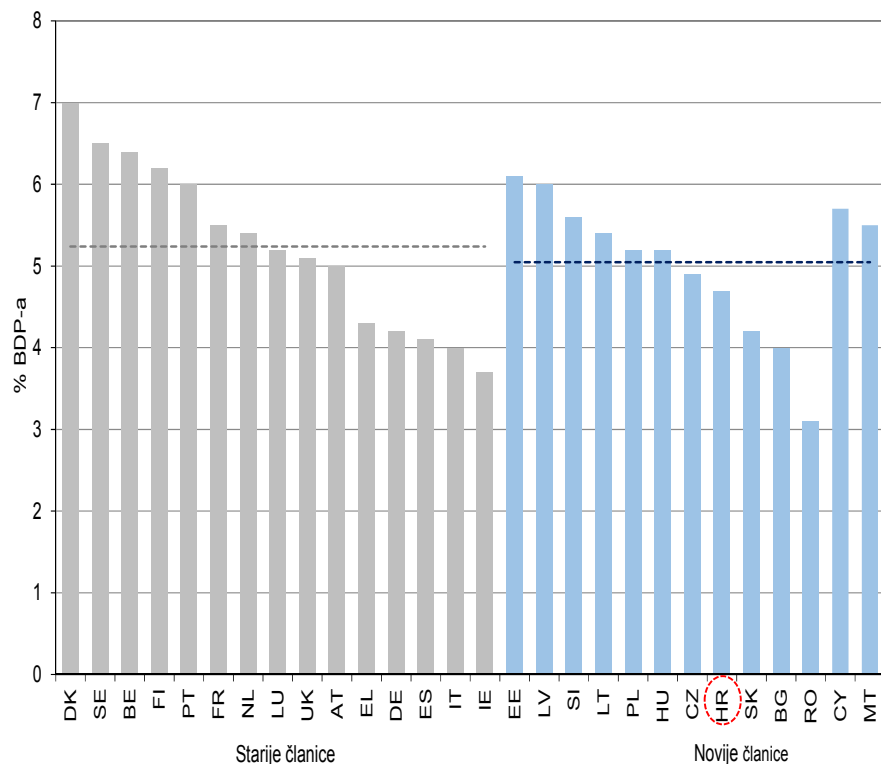
Stopa zaposlenosti, 2016.

Napomena: Pokazatelji se odnose na dobnu skupinu 15-64 g.
Izvor: Eurostat

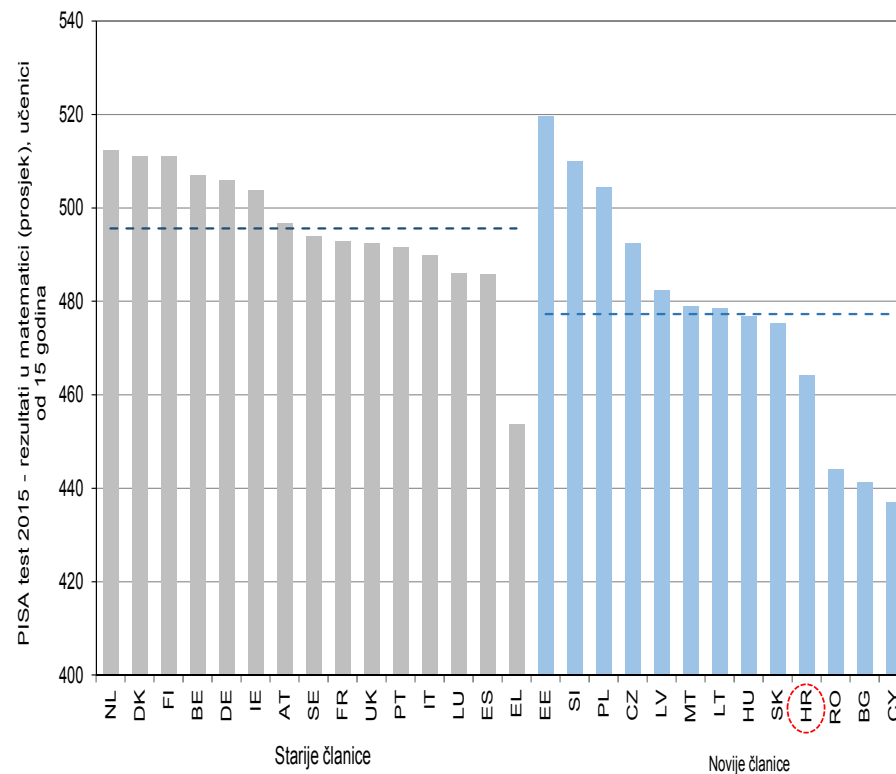
U obrazovanje se u Hrvatskoj ulaže tek nešto ispod prosjeka usporedivih zemalja, ali su rezultati učenika slabiji

Izdaci države za obrazovanje (2015.)

Izvor: Eurostat

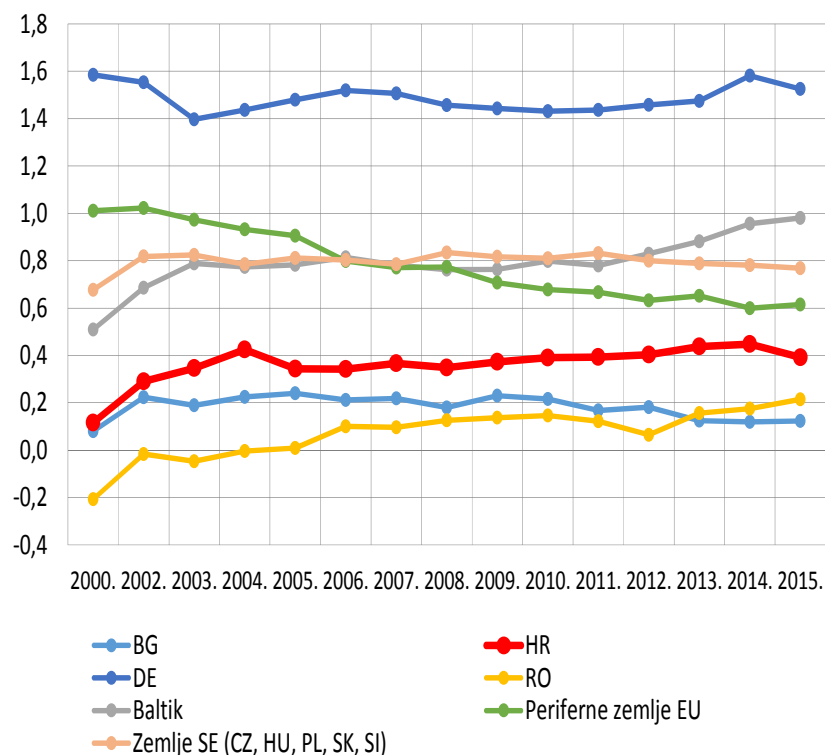
Rezultati PISA-inih testova u matematici (2015.)

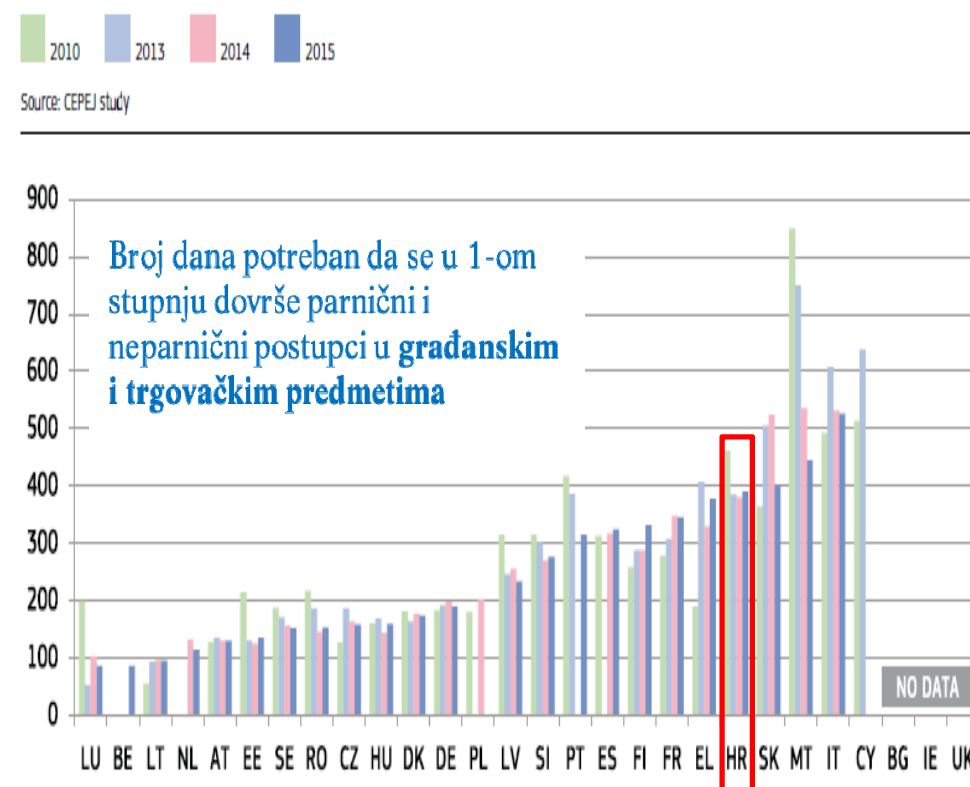
Izvor: OECD

Puno prostora za poboljšanje kvalitete institucija i napredak u pravnom sustavu ...

The Worldwide Governance Indicators

Vrijeme potrebno za dovršenje sudskih postupaka

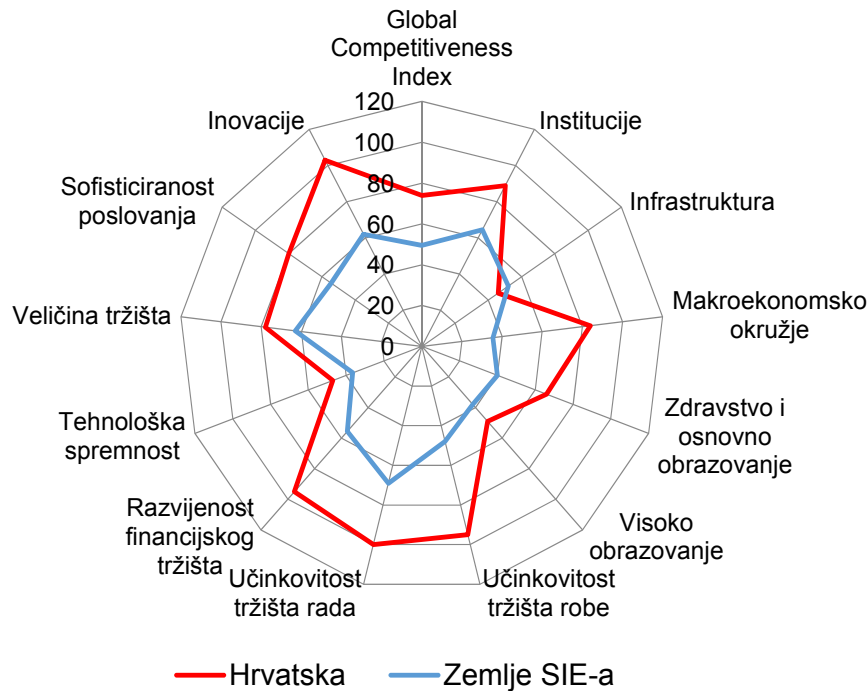

Napomena: Procjena kvalitete upravljanja kreće se od -2,5 (slaba) do 2,5 (jaka).
Izvor: World Bank

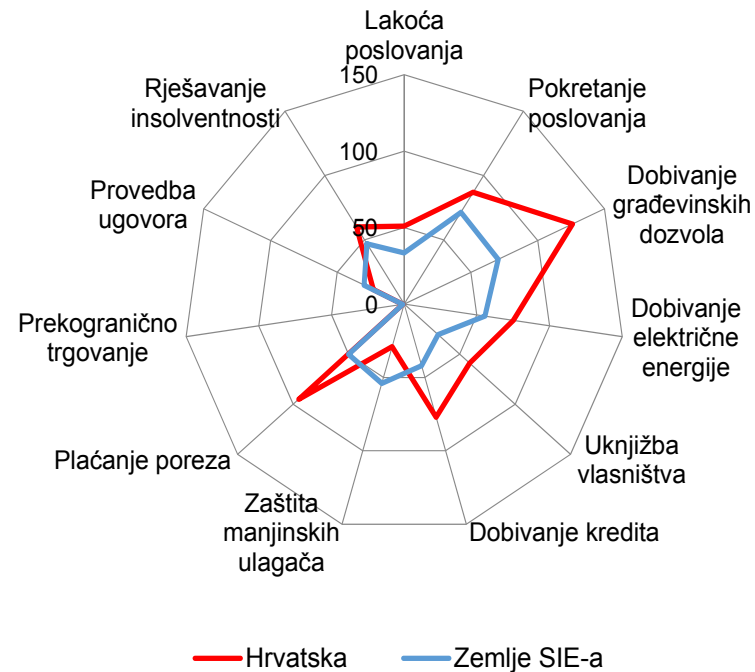
Izvor: EU Justice Scoreboard 2017 / CEPEJ

... i općenito poslovnog okružja ...

Global Competitiveness Index

Doing Business

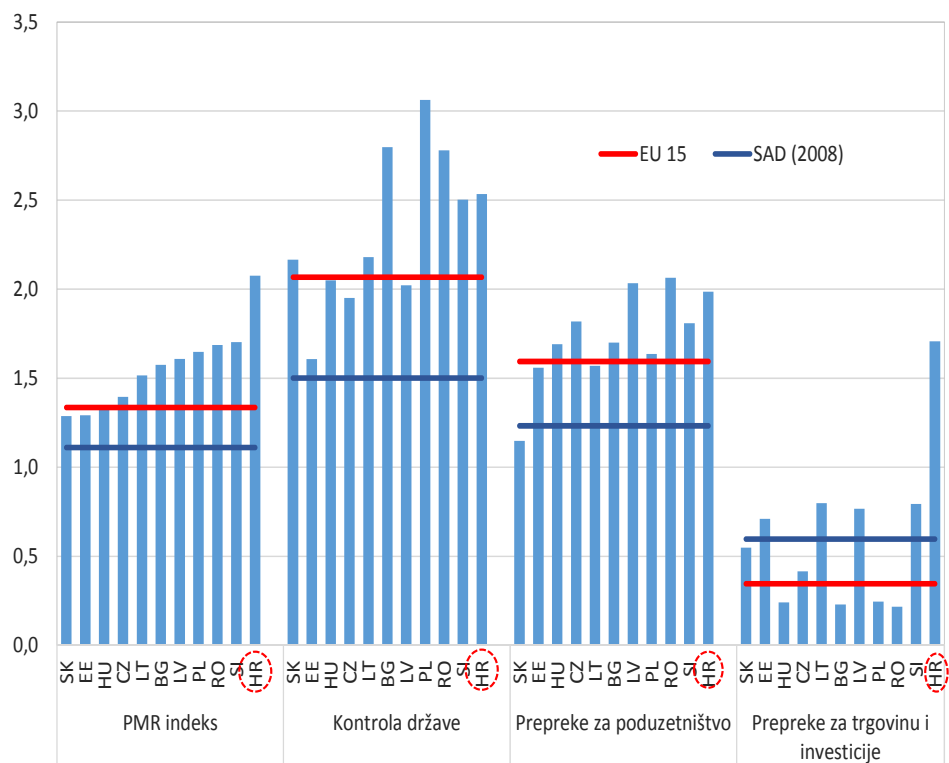

Napomena: Rezultati pojedinih područja izraženi su rangom zemlje. Viši rang označuje slabiji rezultat.
Izvor: World Economic Forum, Global Competitiveness Report 2016–2017

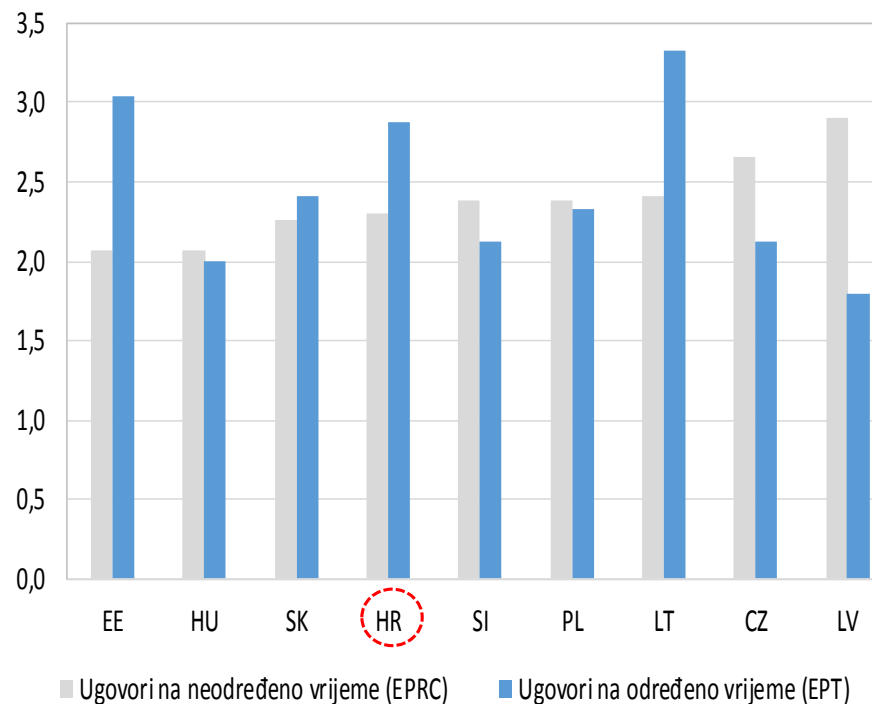
Napomena: Rezultati pojedinih područja izraženi su rangom zemlje. Viši rang označuje slabiji rezultat.
Izvor: World Bank, Doing Business 2018

... kao i za smanjenje regulatornih opterećenja na tržištu proizvoda i tržištu rada

Regulacija na tržištu proizvoda (2013.)

Zakonska zaštita zaposlenja (2013.)

Izvor: OECD

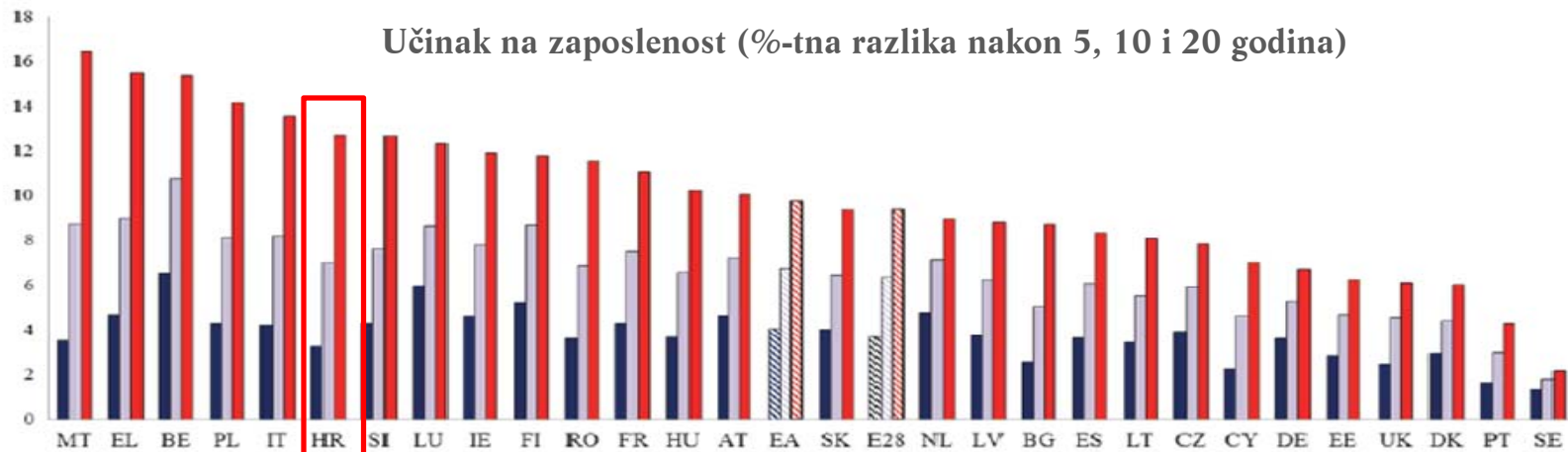
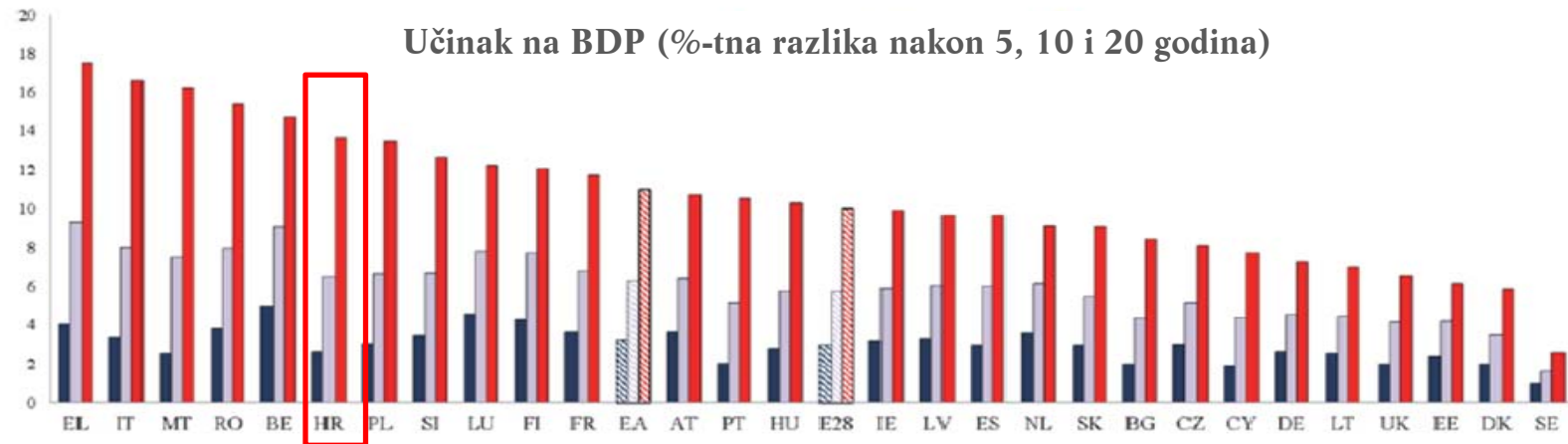
Napomena: Podaci za Sloveniju odnose se na 2014., a za Hrvatsku i Litvu na 2015. godinu.
Izvor: OECD

Prioriteti ekonomske politike za povećanje otpornosti i konkurentnosti hrvatskog gospodarstva

- ❑ Nastavak provedbe fiskalne konsolidacije
 - ❑ javni dug je i dalje visok i predstavlja ključan izvor ranjivosti
- ❑ Strukturne reforme za povećanje potencijalnog rasta
 - ❑ reforma pravosuđa
 - ❑ porezno rasterećenje gospodarstva
 - ❑ povećanje učinkovitosti javnog sektora
 - ❑ određivanje plaća u skladu s produktivnosti
 - ❑ reforma obrazovnog sustava
 - ❑ održivost zdravstvenog i mirovinskog sustava
 - ❑ i druge mjere usmjerene na unaprjeđenje poslovnog okružja
- ❑ Politike potrebne za oživljavanje realne konvergencije ujedno će pridonijeti dobivanju potpore za ulazak u tečajni mehanizam i stvoriti preduvjete za članstvo u europodručju

Potencijalne koristi strukturnih reforma su velike

Ocijenjeni makroekonomski učinak strukturnih reformi

Izvor: Europska Komisija (2014.) The potential growth impact of structural reforms in the EU

Hvala na pozornosti!